



משטרת ישראל  
אגף המבצעים



נוהל זה הינו נוסח חלקי שהותר לעיון על פי חוק חופש המידע

			<b>נהלי אג"מ</b>
מספר: <b>221.100.06</b>	תת-פרק: <b>כללי</b>	פרק: <b>מבצעים וחירום</b>	
<b>שם:</b> <b>נוהל קבורת מחבלים, אסירים בטחונים, מסתננים וגורמים עוינים</b>			תאריך פרסום: <b>27/07/2020</b>
			תאריך תחילה: <b>21/01/2014</b>
			תאריך ביטול:
			נוסח: <b>1</b>

**נוהל קבורת מחבלים, אסירים בטחונים, מסתננים וגורמים עוינים**

**1. תקציר**

א. **מהות הנוהל** - נוהל זה עוסק בדרך טיפולה של מ"י בגופות ואופן קבורתם של מחבלים, אסירים ביטחוניים, מסתננים ודמויות מרכזיות בארגונים העוינים, שנהרגו באירועים שבתחום אחריותה של מ"י וכן בחלוקת תחומי האחריות בין הגופים השונים המעורבים בתהליך זה.

**ב. המצבים המבצעיים**

- 1) סיוע לצה"ל במכלול הטיפול בגופת מחבל שנהרג בתחום אחריות מ"י, בזירת האירוע ומחוצה לה.
- 2) סיוע לצה"ל בטיפול בהיבטים מבצעיים וסד"צ בעת הלוויות וקבורת פעילים ואסירים ביטחוניים.
- 3) במקרים בהם יתקיים מסע לווייה וקבורת מחבל/אסיר בטחוני, קיימת אפשרות כי אירוע זה עלול להיות מוקד להפגנת הזדהות לאומנית, הפרות סדר ועימותים עם כוחות הביטחון.

ג. **הרעיון העיקרי** - צה"ל הינו הגוף אשר נושא באחריות כוללת לנושא הטיפול בגופות המחבלים לאורך כל שלבי הטיפול, כאשר משטרת ישראל מסייעת בתחום אחריותה לבט"פ בנושא הטיפול בגופת המחבל בזירה כולל זיהוי, העברת הגופה למכון הפתולוגי ומתן אישור לשחרור הגופה לצה"ל והעברת האחריות לצה"ל להמשך הטיפול.

ד. **השיקולים העיקריים לכתיבת הנוהל**: בשל מעורבותם של מספר גורמים בטיפול בגופות מחבלים ואסירים (משטרת ישראל, צה"ל, המכון לרפואה משפטית) נדרשת הגדרת אופן הטיפול ותחומי אחריותה של מ"י בשלבים השונים של הטיפול, בנפרד או במשולב עם

הגופים הנוספים.

ה. **אחריות מקצועית לנוהל:**

(1) **אחריות מקצועיות כוללת – ר' תחום תכנון מבצעי.**

2. **מטרת הנוהל**

"הסדרת אופן הטיפול ותחומי האחריות של מ"י בקבורת מחבלים, מסתננים, אסירים ביטחוניים ודמויות מרכזיות בארגונים העוינים – בשטחים או במגזר הערבי"

3. **מושגים**

א. **"אסיר בטחוני"** – כל אדם שנשפט בגין עבירות ביטחוניות ומת במהלך ריצוי עונשו בין שמת בנסיבות טבעיות ובין שלא טבעיות.

ב. **"בתי קברות לחללי אויב"** – אתר צבאי סגור המשמש כמקום קבורת מחבלים כאשר אתר אחד נמצא בתחום פקמ"ז/ איו"ש והשני בתחום פצ"ן/ מחוז צפוני.

ג. **"מחבל"** – כל אדם המנסה לבצע או המבצע, או ביצע פיגוע בתחומי מדינת ישראל, באזורי יש"ע ואזח"ע.

ד. **"מסתנן"** – כל אדם המנסה לחדור לתחומי מדינת ישראל, יש"ע ואזח"ע או לצאת מתחומים אלה שלא כדין, בין למטרות פיגוע ובין שלא למטרות פיגוע.

ה. **"פעילים בשטחים"** – דמויות מרכזיות בארגונים העוינים בשטחים כולל במזרח ירושלים או במגזר הערבי שמתו בעת היותם אזרחים חופשיים בין שמתו בנסיבות טבעיות ובין בנסיבות לא טבעיות כגון: תוך כדי הפרות סדר אלימות, רצח וכו'.

ו. **שטח באחריות צה"ל** – השטח שנקבע עפ"י החלטת ממשלת ישראל כשטח בו האחריות לבטי"פ הנה על צה"ל.

ז. **שטח באחריות מ"י** – השטח שנקבע עפ"י החלטת ממשלת ישראל כשטח בו האחריות לבטי"פ הנה על מ"י.

#### 4. השיטה לביצוע

א. **שיטה כללית** - כל מי שהוחלט על קבורתו בבית הקברות לחללי אויב, יובא לקבורה ללא טקס או הלוויה באתרי הקבורה למחבלים על פי קביעת צה"ל. יתר המקרים יובאו לאחר סיום ההליך החקירתי לקבורה על ידי משפחותיהם, או לדורשי הגופה.

#### ב. שלבים בתהליך הטיפול המשטרתי בבית הקברות לחללי אויב

- (1) שלב א - **סימון הגופה ורישום פרטים מזהים ופרטי האירוע**:
  - (א) עם תום הפעילות המבצעית תסומן הגופה ע"י הצמדת פתק מתאים בו יפורטו פרטים מזהים (אם יש) ופרטי האירוע בו נהרג המחבל.
  - (ב) במשך כל זמן הטיפול במקרה ( בזירת האירוע ועד העברתה למכון ), תהיה הגופה תחת השגחה ושמירה באחריות מ"י/המחוז הנוגע.
  - (ג) חבלן יבצע בדיקה לגופה, טרם העברתה למכון לרפואה משפטית.
- (2) שלב ב - **ביצוע טיפול חקירתי וטיפול מז"פ**, כולל מכון לרפואה משפטית - כולל העברת גופות המחבלים ממקום התקרית עד למכון הפתולוגי באבו כביר כמקובל במקרי מ.ב.ט. העברת הודעה לצה"ל מיד עם העברת הגופה למכון.
- (3) שלב ג - **ביצוע הסדרים להובלה וקבורה**:
  - (א) פנייה של המחוז הנוגע עם תום הטיפול החקירתי והמז"פ אל אג"מ/ מב"צ בבקשה להסדיר קבורת המחבלים בבית קברות לחללי אויב.
  - (ב) לבקשת אג"מ/מב"צ, מדור ממשל צבאי יתאם סיוע והפעלת הרבנות הצבאית/ ענף זו"ק בשת"פ עם המחוז המשטרתי הנוגע לצורך ביצוע הפעולות הנדרשות להובלה וקבורת המחבלים.
  - (ג) לאחר קבלת אישור מדור ממשל צבאי יעדכן אג"מ/ מב"צ את המחוז הנוגע ורב המשטרה.
- (4) שלב ד - **העברת הגופה לאתר הקבורה**:
  - (א) תבוצע חבירה של רבנות המשטרה עם הרבנות הצבאית/ ענף זו"ק לצורך תיאום העברת הגופות ע"י הרבנות הצבאית מהמכון הפתולוגי באבו-כביר (או מכל מקום אחר שיקבע בזמן אמיתי) עד לאתר הקבורה למחבלים שנקבע וקבורתם במקום.
  - (ב) הגופות תועברנה ליחידת הרבנות הצבאית המטפלת בגופות בצירוף תעודת פטירה חתומה ע"י רופא וטופס עם מירב הפרטים הקיימים על זיהוי הגופה והאירוע שבו המחבל מעורב.
- (5) שלב ה - **הוצאת דו"ח סיום ביצוע** - בגמר ביצוע הקבורה תעביר יחידת הרבנות הצבאית דיווח בכתב למטא"ר/ אג"מ/מב"צ על גמר ביצוע.

ג. שלבים בטיפול המשטרתי בקבורה בבתי קברות בתחומי אחריות משטרת ישראל לבט"פ

- (1) שלב א - סימון הגופה ורישום פרטים מזהים ופרטי האירוע – כמפורט לעיל
- (2) שלב ב - ביצוע טיפול חקירתי וטיפול מז"פ – כמפורט לעיל
- (3) שלב ג - הערכות מבצעית במרחב שבאחריות המשטרה לקראת ההלוויה והקבורה - היערכות כוחות לפיקוח על מהלכה התקין של ההלוויה ושמירת החוק והסדר.
- (4) שלב ד' – ביצוע הקבורה בפועל - קטע נמחק – עלול לשבש את התפקוד התקין של המשטרה.
- (5) שלב ה - הוצאת דו"ח סיום ביצוע - של המחוז למטא"ר.

5. פרוט השיטה

א. חלוקת האחריות בין צה"ל למשטרה

- (1) אחריות צה"ל:
  - (א) אחריות כוללת לטיפול בגופות המחבלים שנהרגו בתחומי הקו הירוק ובשטחי איו"ש (למעט העברת גופת המחבל למכון מזירת האירוע כאשר מדובר באירוע שהתרחש בתחומי אחריות מ"י לבט"פ).
  - (ב) טיפול בגופות מחבלים שנהרגו ע"י כוחות צה"ל או בתחום שבאחריותו לבט"פ וקבורתם בהתאם לפקודת אמ"צ צה"ל 1/0.061.
  - (ג) העברת גופות מחבלים לקבורה ע"י משפחותיהם תבצע ע"י צה"ל מהמכון לרפואה משפטית, בשטח שבאחריות לבט"פ עד לנקודת מפגש מול נציגי המשפחה / רש"פ
  - (ד) פיקוח ואחזקת בתי קברות לחללי האויב, כמו כן שליטה ומידע ביחס לפרטי המחבלים הקבורים באתרים אלה, כולל מחבלים שנהרגו ע"י כוחות משטרה ונקברו בבית קברות לחללי אויב בתיאום עם צה"ל.
- (2) אחריות משטרת ישראל:
  - (א) סיוע לצה"ל בטיפול בגופת המחבל שנהרג בתחום אחריות מ"י לבט"פ בזירת האירוע והעברתו למכון לרפואה משפטית, זיהוי המחבל, מתן אישור לקבורה והעברת האחריות לצה"ל.
  - (ב) סיוע לצה"ל בטיפול בהיבטים מבצעיים וסד"צ בעת הלווית/קבורת אסירים ביטחוניים ופעילים עוינים בתחום שבאחריות מ"י.
  - (ג) טיפול חקירתי/ מז"פ וסיוע לצה"ל בתחום זה ועד למתן אישור הקבורה.
  - (ד) יש לקצר ככל הניתן את זמן שהיית גופת המחבל במכון ולהוציא אישור לצה"ל על שחרור הגופה מצדה של משטרת ישראל.

ב. המקרים בהם קיימת חובה להעביר את גופות המחבלים למכון הפתולוגי:

- (1) פיגועים בישראל – כל גופות המחבלים יועברו למכון לרפואה משפטית באחריות מ"י.
- (2) גופות מחבלים שגרמו לנפגעים בישראל – יקברו באחריות צה"ל בתאום המכון לרפואה משפטית ולאחר קבלת אישור שחרור הגופה ממשטרת ישראל (בתיאום עם צה"ל) בבית הקברות לחללי אויב.
- (3) במידה ותתקבל פניה להשבת הגופה לקבורה ע"י המשפחה תישקל הבקשה באופן פרטני בפורום אג"מ – משפטי (צה"ל).
- (4) כל עצורי צה"ל (פלסטינים/אחרים) – שנפטרו במהלך מאסרם.
- (5) כל גופות המסתננים לישראל דרך הגבולות.

ג. הערכות מבצעית לקראת ההלוויה והקבורה.

- (1) משפט נמחק – עלול לשבש את התפקוד התקין של המשטרה.
- (2) יצירת קשר עם המשפחה לבדיקת נתונים כגון: סדרי ההלוויה, מועד ההלוויה, מסלול, מקום קבורה, אופי הציבור שישתתף בהלוויה ועוד.
- (3) איתור מוקדם וזיהוי של הגורמים הדומיננטיים מקרב משפחת המת או מקורביו ופניה מושכלת אליהם תסייע בשמירת החוק והסדר בכל התהליך.
- (4) במסגרת המגעים עם המשפחה יש לקבוע תנאים ומגבלות שיסייעו בשמירת החוק והסדר, במסגרת זו יש לעמוד על הנקודות הבאות:
  - (א) קביעת מסלול ההלוויה.
  - (ב) קביעת מועד ההלוויה באם ניתן.
  - (ג) ניסיון לקביעת סדרנים/ גורמים שיהיו אחראים להשלטת הסדר במהלך ההלוויה.
  - (ד) מניעת התגודדויות והפרעות לסדר הציבורי במוקדים השונים כגון: בית חולים, בית הנפטר ועוד.
  - (ה) איסור מוחלט בהפגנות/ הכרזות לאומניות כלשהן כגון: הנפת דגלי אש"ף/פלשתין, נאומים לאומניים, סיסמאות ועוד.
  - (ו) שמירה מוחלטת של החוק והסדר.

ד. חשיבות הסימון והתיעוד

- (1) קיימת אפשרות כי גופות המחבלים ידרשו בעתיד לצורך החלפה ומו"מ, לכן יש חשיבות רבה לסימונם כיאות.
- (2) בצה"ל יוחזקו רשימות ומיפוי הגופות במקום קבורתם לצורך שליטה ומידע.

## 6. רמה המבצעית המחויבת לנוהל

- א. ברמת המחוז/מרחב- קצין אג"מ – פעולה בהתאם לנוהל זה בכל הקשור לטיפול בגופה בזירת האירוע.
- ב. ברמת המחוז/מרחב- ק' אח"מ - פעולה בהתאם לנוהל זה בכל הקשור לתהליך החקירה, מז"פ ומכון לרפואה משפטית.
- ג. מרד"מ ארצי- תיעוד מעקב אחר תהליך לטיפול בשחרור הגופה והעברתה לידי גורמי צה"ל.
- ד. ברמת המחוז/מרחב- קצין אג"מ- פעולה בהתאם לנוהל זה בכל הקשור להערכות לקראת ההלוויה והקבורה .
- ה. רבנות משטרה- הכנת נוהל פנימי בכל הקשור לתאום והעברת גופות על ידי מהמכון לרפואה משפטית.

## 7. הטמעה והדרכה

- א. רענון תקופתי ברמת המחוזות/מרחבים/משל"ט

## 8. נקודות לבקרה

- א. סימון והתיעוד במחוזות.
- ב. ביצוע הערכת מצב והערכות לקראת אירועים עקב קבורה בשטחים שבאחריות בט"פ מ"י.
- ג. התאומים מול צה"ל.
- ד. תאום הצפיות מול המשפחות.
- ה. סיכומים, ביצוע תחקירים והפקת לקחים מאירועים קודמים.

הטיפול בגופת מחבל שנהרג באירוע בשטח שבאחריות מ"י – תרשים זרימה